

بررسی رابطه بین قابلیت پایداری سود و مربوط بودن اطلاعات حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

پروانه رحیمی

کارشناس ارشد حسابداری

چکیده

از دیرباز این باور وجود داشته است که بین ویژگی‌های کیفی مربوط بودن و قابلیت اتکا، یک رابطه متناقض وجود دارد و نیازمند برقراری نوعی موازنه بین این دو ویژگی کیفی است. علاوه بر آن در مفاهیم نظری حسابداری، عنوان شده است که تلاش برای ارائه اطلاعات قابل اتکاتر، منجر به کاهش ویژگی به موقع بودن اطلاعات می‌شود و همچنین ارائه اطلاعات به موقع ممکن است منجر به کاهش قابلیت اتکای اطلاعات گردد. همچنین بر اساس مفاهیم نظری حسابداری، به منظور ارائه اطلاعات مربوط، لازم است اطلاعات به موقع باشند. هدف از این تحقیق بررسی ارتباط بین قابلیت پایداری سود و مربوط بودن اطلاعات حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. بدین منظور با استفاده از تکنیک غربالگری طی سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۸۹، تعداد ۱۰۳ شرکت از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس تهران انتخاب گردیده است. در پژوهش حاضر برای تعیین پایایی متغیرهای پژوهش از آزمون لوین، لین و چو استفاده شده و سپس از طریق اجرای آزمون‌های F لیمر و آزمون هاسمن برای تعیین مناسب‌ترین مدل رگرسیونی در حالت تلفیقی/ترکیبی پرداخته و برای آزمون فرضیه‌ها از مدل مربوطه استفاده شده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها نشان می‌دهد که بین قابلیت پایداری سود، اجزای نقدی سود، سود تقسیمی و بازده سود آتی با مربوط بودن اطلاعات حسابداری رابطه معناداری وجود دارد. اما بین اجزای تعهدی سود و مربوط بودن اطلاعات حسابداری رابطه معنی داری مشاهده نگردید. نتایج حاصله با کنترل متغیرهای اندازه شرکت، عمر شرکت و اهرم مالی، کماکان به قوت خود باقی ماند.

واژه‌های کلیدی: مربوط بودن اطلاعات حسابداری، پایداری سود، قابلیت پیش بینی سود، بازده مورد انتظار، کیفیت سود.

۱- مقدمه

پایداری سود به معنای تکرارپذیری (استمرار) سود جاری است. هر چه پایداری سود بیشتر باشد یعنی شرکت توان بیشتری برای حفظ سودهای جاری دارد و فرض می شود کیفیت سود شرکت بالاتر است. پایداری سود از جمله ویژگی های کیفیت سود مبتنی بر اطلاعات حسابداری می باشد و شاخصی است که به سرمایه گذاران در ارزیابی سودهای آتی و جریان های نقدی شرکت کمک می کند. سرمایه گذاران در برآورد سودهای آتی و جریان های نقدی مورد انتظار خود به بخش پایدار سود بیشتر از بخش ناپایدار آن اهمیت می دهند. تقریباً همه استفاده کنندگان برون سازمانی در تلاشند به کمک اطلاعات مالی گزارش شده، سود در چند دوره آتی را پیش بینی کنند. بنابراین سرمایه گذاران با استفاده از اطلاعات مالی شرکتها بازده مورد انتظار خود را برآورد می کنند. در ضمن سرمایه گذاران در مقایسه با سایر شاخص های عملکرد (از قبیل سود نقدی، جریان های نقدی و تغییرات سود) اتکای بیشتری بر روی اطلاعات مربوط به سود دارند (بیدل و همکاران^۱، ۱۹۹۵). از این رو سود گزارش شده یکی از معیارهای تعیین بازده آتی و تعیین کننده سود آتی می باشد. برای اینکه سود گزارش شده بتواند در ارزیابی عملکرد و توان سودآوری یک شرکت به استفاده کنندگان کمک کند و سرمایه گذاران با اتکا به اطلاعات سود، بازده مورد انتظار خود را برآورد کنند، ارائه اطلاعات باید به نحوی باشد که ارزیابی عملکرد گذشته را ممکن سازد و در سنجش توان سودآوری و پیش بینی فعالیت های آتی موثر باشد. بنابراین یکی از پیش شرط های بنیادی برای کسب اطمینان سرمایه گذاران و اعتباردهندگان در جهت فعالیت های سازنده اقتصادی، تهیه و ارائه اطلاعاتی است که در انجام تصمیم گیری های مالی و اقتصادی سودمند واقع شود. وجود مکانیزم هایی برای اطمینان دادن به سرمایه گذاران و سایر استفاده کنندگان، نسبت به کیفیت اطلاعات مالی، با اهدافی هم چون کمک به کارایی بازار سرمایه و در نهایت تخصیص بهینه سرمایه ضروری است. حسابداری که با وظیفه ای اطلاع رسانی گام در جامعه اطلاعاتی می نهد، نقش خطیری در افزایش کیفیت اطلاعات دارد. برای دستیابی به آنچه به عنوان هدف برای حسابداری بنا نهاده شده است، حسابداری استانداردهایی را گسترش داده و حسابداران و سایر تهیه کنندگان گزارش ها و اطلاعات حسابداری را ملزم به رعایت آن ها ساخته است. بنابراین استانداردهای حسابداری در راستای هدف بالا بردن کیفیت اطلاعات حسابداری و ایفای نقش اطلاع رسانی حسابداری به گونه مطلوب، تدوین می شوند (ثقفی و ابراهیمی، ۱۳۸۸). کیفیت سود در تحقیقات صورت گرفته، تعاریف متعددی دارد و اجماعی بر روی آن وجود ندارد. کیفیت سود ساختاری چند بعدی است که عوامل و شاخص های متعددی از جمله میزان تقرب و همگرایی سودهای گزارش شده با جریان های نقدی، میزان ثبات و پایداری جریان سود و سرانجام میزان تحقق سودهای مورد انتظار انتقالی به ادوار آتی است (کاتز^۲، ۲۰۰۸). تحلیل گران مالی تلاش می کنند تا چشم انداز آتی سود شرکتها را ارزیابی کنند. چشم انداز سود به ترکیب ویژگی های مطلوب و نامطلوب سود خالص اشاره دارد. برای مثال شرکتی که عناصر و اقلام با ثباتی در صورت سود و زیانش وجود دارد نسبت به شرکتی که این اقلام و عناصر در صورت سود و زیان آن از ثبات کافی برخوردار نیست، کیفیت سود بالاتری را تجربه خواهد کرد. همین امر به تحلیل گران اجازه می دهد سود آتی شرکت را با اطمینان بیشتری پیش بینی نمایند. بر این اساس هدف از انجام این تحقیق بررسی ارتباط بین قابلیت پایداری سود و مربوط بودن اطلاعات حسابداری در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد.

مبانی نظری پژوهش

پایداری سود از جمله ویژگی های کیفی سود حسابداری به شمار می آید که بر اطلاعات حسابداری مبتنی است و سرمایه گذاران در ارزیابی سودهای آتی و جریان های نقدی شرکت کمک می کند. سرمایه گذاران در برآورد سودهای آتی و جریان های نقدی مورد انتظار خود به بخش پایدار سود بیشتر از بخش ناپایدار آن اهمیت می دهند (فرانسیس^۳، ۲۰۰۸). در محاسبه پایداری سود تاکید اصلی بر اصلاحات جاری و عملیاتی است. بنابراین در این مفهوم، سود تنها ارزش یا رویدادهای لحاظ می شود که در کنترل مدیریت و منتج از تصمیمات دوره جاری است؛ اما لازم است به گونه ای تعدیل شود تا استفاده از عواملی را که در دوره قبل تحصیل شده اما در دوره جاری مورد استفاده قرار گرفته است، را نیز در برگیرد. جنبه دیگر پایداری سود این است که تغییرات مربوط، تنها از فعالیت اصلی شرکت ناشی و بدین ترتیب مقایسه آن با عملیات سایر شرکتها امکان پذیر و کارایی مدیریت بهتر آشکار می شود (بندی^۴، ۲۰۱۲). اگر چه اقلام ناپایدار مربوط به فعالیت های غیر عملیاتی نیز تحت تأثیر مدیریت قرار دارد، تعیین استانداردهایی که بتوان نتایج را با آن ها مقایسه کرد، دشوار

¹ Biddle and et al

² Katz. S. P.

³ Francis. R

⁴ Bandi

است (اسلوان^۵، ۱۹۹۶). یکی از مشکلات اساسی در بحث قابلیت پایداری سود این است که آیا سود پایدار در مقایسه با سود ناپایدار بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری تاثیر دارد یا خیر؟ و لذا در این پژوهش به بررسی ارتباط بین قابلیت پایداری سود با مربوط بودن اطلاعات حسابداری پرداخته خواهد شد و یکی از جنبه های پایداری سود این است که تغییرات مربوط، تنها از فعالیت اصلی شرکت ناشی، و بدین ترتیب مقایسه آن با عملیات سایر شرکتهای امکانپذیر، و کارایی مدیریت بهتر آشکار می شود. اگرچه اقلام ناپایدار مربوط به فعالیتهای غیر عملیاتی نیز تحت تاثیر مدیریت قرار دارد، تعیین استانداردهایی که بتوان نتایج را با آنها مقایسه کرد، دشوار است (اسلوان، ۱۹۹۶).

استفاده کنندگان از صورت های مالی (سرمایه گذاران، اعتباردهندگان، مدیران شرکتها، تحلیلگران، پژوهشگران و...) بیشترین توجه خود را به سود خالص به عنوان مهم ترین و در واقع کامل ترین قلم اطلاعاتی در بین کلیه اطلاعات حاصل از صورت های مالی متمرکز می نمایند. پیش بینی سود شرکتها و تعدیل آن به طور وسیعی در مطبوعات مالی منتشر شده و با گذشت زمان مورد تجدیدنظر قرار می گیرد. مدیران اشتیاق زیادی به حفظ رشد سود شرکتها دارند زیرا اغلب پاداش آنها وابسته به سود بوده و از طرفی تغییرات در سود بلافاصله در قیمت سهام منعکس می گردد (کنان و همکاران^۶، ۲۰۰۱).

طبق استانداردهای حسابداری سود و زیان بر مبنای تعهدی محاسبه می شود. بر اساس رویکرد تعهدی در صورت تحقق درآمدها و وقوع هزینه ها می توان سود را گزارش کرد. از آنجا که در مبنای تعهدی لزوماً شناسایی درآمدها و هزینه ها همراه با دریافت و پرداخت وجه نقد نبوده، و در محاسبه سود نیز از پیش بینی ها و برآوردها استفاده می شود، از این رو این پرسش مطرح می شود که تا چه میزان می توان به این رقم در هنگام اتخاذ تصمیم اطمینان کرد. پاسخ به این پرسش از آن جهت اهمیت پیدا می کند که اتخاذ تصمیم نادرست به سبب اطلاعات ناکافی و ناصحیح موجب می شود که تسهیم منابع به صورت ناعادلانه انجام شود.

استانگا^۷ (۲۰۰۶)، به بررسی رابطه بین مربوط بودن و قابلیت اتکای اطلاعات اقلام متعدد با استفاده از میناهای اندازه گیری متفاوت پرداخت. نتایج پژوهش وی نشان داد نه تنها بین دو ویژگی مربوط بودن و قابلیت اتکا رابطه معناداری وجود ندارد، بلکه ضریب همبستگی بین این دو ویژگی نیز مثبت است.

پروتی و هافر (۲۰۱۱) رابطه بین ویژگی های کیفی سود و بازده مازاد را بررسی کردند. آنها با این استدلال که ویژگی های کیفی سود از طریق تاثیر بر هزینه سرمایه، بر بازده مورد اطمینان اثرگذار است، به بررسی تاثیر ویژگی های پایداری، قابلیت پیش بینی و هموارسازی سود و همچنین کیفیت اقلام تعهدی، اقلام تعهدی غیر عادی، ضریب واکنش، ضریب واکنش تعدیل شده سود و مربوط بودن سود به ارزش سهام بر بازده مازاد پرداختند. پروتی و همکارش نمونه های زیادی از شرکت های غیر واسطه هگری مالی ایالات متحده را در بازه زمانی ۱۹۸۸ تا ۲۰۰۷ انتخاب کردند. نتایج نشان داد ویژگی های مبتنی بر اطلاعات بازار (ضریب واکنش سود و مربوط بودن سود به ارزش سهام) نسبت به بیشتر ویژگی های مبتنی بر اطلاعات حسابداری، از جمله کیفیت اقلام تعهدی و اقلام تعهدی غیر عادی، بازده مورد اطمینان بیشتری دارند.

یرده و همکاران^۸ (۲۰۱۱)، به بررسی میزان مربوط بودن گزارشگری مالی در طول دوره چهار ساله قبل از معرفی استانداردهای گزارشگری مالی بین المللی در نروژ، پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که با کنترل میزان مربوط بودن محرک های اقتصادی، در طول زمان میزان مربوط بودن گزارش های مالی افزایش یافته است و میزان مربوط بودن ترانزنامه و صورت سود و زیان روند کاهشی نداشته است. تی سالاووتاس و همکاران^۹ (۲۰۱۲)، به بررسی میزان مربوط بودن ارزش دفتری سرمایه و سود خالص قبل و بعد از پذیرش استانداردهای گزارشگری مالی بین المللی در یونان پرداختند. بر خلاف انتظار نتایج پژوهش حاکی از آن بود که اختلاف معناداری بین میزان مربوط بودن اطلاعات در دو دوره وجود ندارد.

بندی (۲۰۱۲) رویکردهای حسابداری و مالی را با هم مقایسه و تاثیر آنها را از جهت پایداری سود بر سود آتی مورد سنجش قرار دادند. وی بیان می کند که سود از موارد مهم و تاثیر گذار بر رویکردهای حسابداری و مالی می باشد. وی برای این مورد سود جاری، اجزای نقدی و تعهدی سود، بازده سهام و بازده آتی و بازده جاری را بر سود آتی مورد بررسی قرار داد و به این نتیجه رسید که سود جاری، و بازده آتی بر سود آتی دارای تاثیر مثبت و معنی دار و اجزای نقدی و تعهدی سود بر سود آتی تاثیر معنی داری ندارد.

5 Sloan. R

6 Konan.and et al

7 Stanga

8 Gjerde et al.

9 Tsalavoutas et al.

باغومیان، شعبانی و بیات (۱۳۹۲) به بررسی ارتباط ارزشی سود حسابداری و بازده عادی و غیر عادی پرداختند و به این نتیجه دست یافتند که سود حسابداری برای استفاده کنندگان، ارتباط ارزشی به همراه دارد.

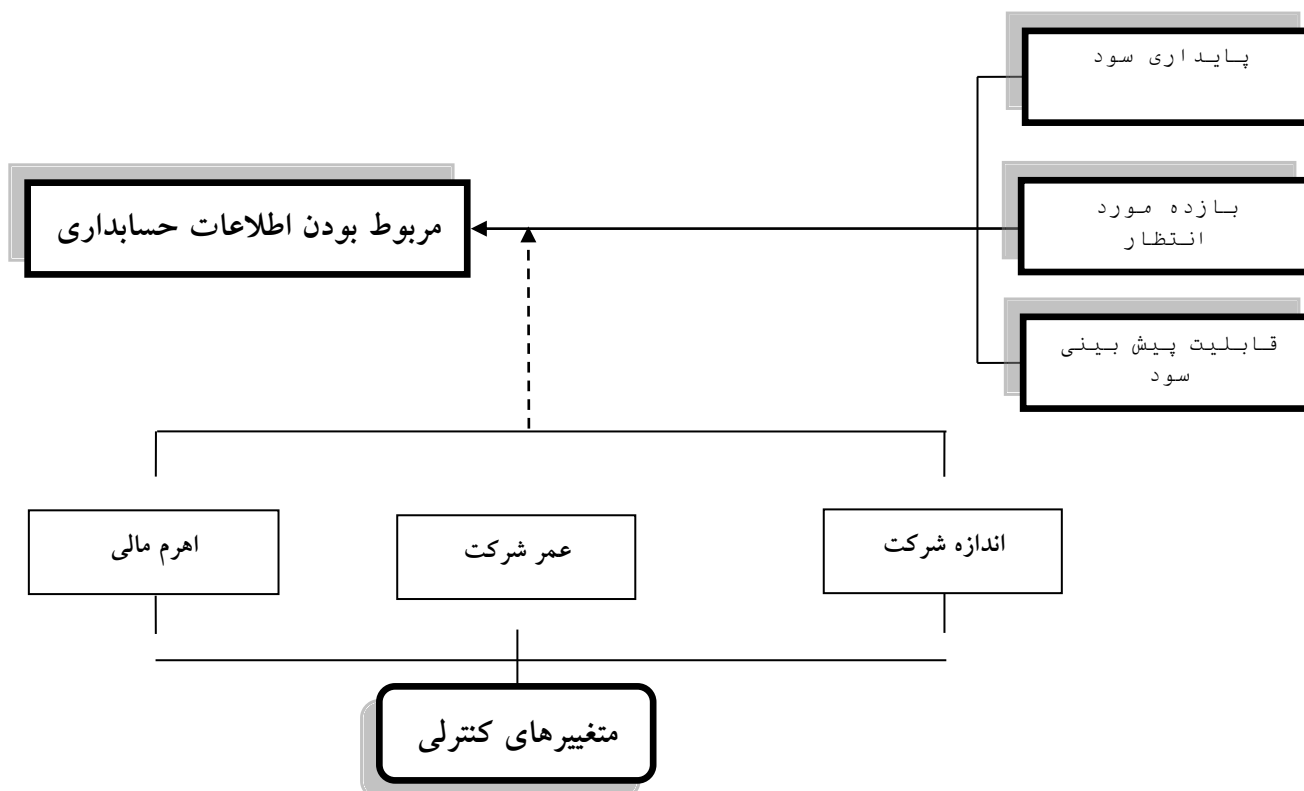
آقایی و وفایی (۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان "تحلیل اثرات تورم، اندازه شرکت و پایداری سود بر مربوط بودن سود خالص" نشان دادند که این پژوهش مربوط سود خالص را در بورس اوراق بهادار تهران بررسی می‌کند. محرک این مطالعه تحقیقات اخیر انجام گرفته پیرامون مربوط بودن سود خالص در بازارهای در حال ظهور می باشد. درابتدا با استفاده از نمونه ای از شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸، مربوط بودن سود خالص براساس داده های ترکیبی و مدل بازده ساده آزمون شد. سپس تاثیر عوامل تورم، اندازه شرکت و پایداری سود به طور جداگانه بر مربوط بودن سود خالص بررسی گردید. نتایج تحقیق نشان می دهد که سطح مربوط بودن سود خالص در ایران، از سطوح گزارش شده توسط مطالعات انجام گرفته در بیشتر بازارهای بالغ بالاتر است. تورم موجود در دوره پژوهش، باعث کاهش در مربوط بودن سود خالص گردیده است. درحالی که سود خالص در شرکت های بزرگ و کوچک رابطه معنی داری با بازده بازار سهام دارد، سرمایه گذاران ارزش بیشتری برای سود شرکت های بزرگ قائلند. سایر یافته ها نشان می دهد سرمایه گذاران بین سود شرکت هایی که اجزای بادوام کمتری دارند و سود آنهايي که اجزاء بادوام بیشتری دارند تفاوتی قائل نشده و صرفاً رقم نهایی را مورد توجه قرار می دهند.

نیکومرام، تقوی و احمدزاده (۱۳۹۳) به بررسی تأثیر پیامدهای اقتصادی کیفیت اطلاعات حسابداری با تمرکز بر پایداری سود پرداختند. یافته های پژوهش آنها حاکی از آن است که معیار Q ارزیابی کیفیت اطلاعات توبین، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام و حسابداری (پایداری سود)، بر نسبت قیمت به سود هر سهم تأثیر مثبت و معنا داری می‌گذارد؛ زیرا پایداری سود بار و محتوای اطلاعاتی مثبتی در بازار سرمایه ایران دارد و حاوی پیامد اقتصادی مثبت است.

بیات و همکاران (۱۳۹۴) پژوهشی تحت عنوان "بررسی تأثیر پایداری سود بر ارتباط ارزشی اطلاعات حسابداری" انجام دادند که پژوهش حاضر به بررسی رابطه پایداری سود و ارتباط ارزشی اطلاعات حسابداری می پردازد. برای دستیابی به این هدف، داده های ۷۶ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، برای سال های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۲ جمع آوری شد و به کمک تحلیل ضرایب رگرسیون به آزمون فرضیه های پژوهش پرداخته شد. نتایج بیانگر رابطه مستقیم و معنادار بین پایداری سود و ارتباط ارزشی اطلاعات است. به بیان دیگر با افزایش تکرارپذیری سود حسابداری، ارتباط ارزشی اطلاعات حسابداری افزایش می یابد. به طور کلی ناپایداری سود سبب کاهش ارتباط ارزشی سود خواهد شد؛ زیرا سهامداران نمی توانند بر سود اتکا کنند. از سوی دیگر، افزایش پایداری سود سبب افزایش توان پیش بینی کنندگی سهامداران می شود، بنابراین می تواند به افزایش ارتباط ارزشی اطلاعات منجر شود. از یافته های دیگر پژوهش، اینکه تغییرات سود هر سهم با بازده عادی رابطه مثبت و معناداری برقرار می کند.

خدای پور و ترکزاده ماهانی (۱۳۹۴) در پژوهشی تحت عنوان "بررسی میزان مربوط بودن ارزش دفتری، سود حسابداری و جریان وجه نقد با قیمت سهام." نشان داد؛ با توجه به نقش ارزش دفتری، سود حسابداری و جریانهای نقدی بهعنوان مبنایی برای تصمیم گیری و پیش بینی افراد ذینفع، در این پژوهش میزان مربوط بودن ارزش دفتری، سود حسابداری و جریانهای نقدی با قیمت سهام شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با توجه به طبقه بندی شرکتهای به شرکت های سودآور و زیانده و همچنین شرکتهای مدیریت سود شده و مدیریت سود نشده به صورت جداگانه و ترکیبی بررسی شد. پژوهش حاضر با استفاده از داده های ۱۲۹ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در فاصله زمانی ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۱ انجام شده است. نوع تحقیق، توصیفی- همبستگی و تکنیک آماری مورد استفاده برای آزمون فرضیه ها، رگرسیون خطی و چند متغیره میباشد. نتایج پژوهش نشان داد که مربوط بودن ارزش دفتری بیشتر از سود حسابداری و جریانهای نقدی با قیمت سهام میباشد و این مربوط بودن با گذشت زمان کاهش می یابد، همچنین سودده یا زیانده بودن شرکت نیز با گذشت زمان، هیچ تاثیری بر روند مربوط بودن ترکیب همزمان ارزش دفتری و سود حسابداری و مربوط بودن ترکیب همزمان ارزش دفتری و جریانهای نقدی در ارتباط با قیمت سهام نمی گذارد.

مدل مفهومی

شکل شماره ۱: چارچوب مفهومی تحقیق

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی: بین قابلیت پایداری سود و مربوط بودن اطلاعات حسابداری رابطه معناداری وجود دارد.
فرضیات فرعی:

- ۱) بین قابلیت پیش بینی سود و مربوط بودن اطلاعات حسابداری رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲) بین بازده مورد انتظار و اجزای آن و مربوط بودن اطلاعات حسابداری رابطه معناداری وجود دارد.

نحوه اندازه گیری متغیرها

پایداری سود^{۱۰}:

قابلیت دوام و تکرار پذیری سود به عنوان پایداری سود تعریف می‌شود. سود حاصل از فعالیت‌های عملیاتی که تکرار پذیری بیشتری دارا می‌باشد را به عنوان پایداری سود قلمداد می‌کنند، چرا که ارقام غیرعادی و غیر مترقبه شامل آن نمی‌شود (خواجوی و ناظمی، ۱۳۸۴). پایداری بالاتر سود مرتبط با ضریب بزرگ‌تر متغیر سود در رگرسیون سود/بازده است (ثقفی و کردستانی، ۱۳۸۳).

$$EP_{it} = \frac{\text{انحراف معیار سود هر سهم}}{\text{میانگین سود هر سهم}}$$

مدل فرضیات تحقیق:

نحوه محاسبه متغیرهای و مدل ارائه شده به شرح ذیل می‌باشد:
مدل اول:

$$E_{it} = \alpha_0 + \beta_1 CF_{it} + \beta_2 Accrual_{it} + \beta_3 Div_{it} + \beta_4 Size_{it} + \beta_5 Age_{it} + \beta_6 LEV_{it} + \epsilon_{it}$$

مدل دوم:

$$E_{it} = \alpha_0 + \beta_1 EV_{it} + \beta_2 Size_{it} + \beta_3 Age_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \epsilon_{it}$$

مدل سوم:

$$E_{it} = \alpha_0 + \beta_1 RR_{it} + \beta_2 Size_{it} + \beta_3 Age_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \epsilon_{it}$$

که در این رابطه:

جدول (۱) تعریف متغیرها در مدل های بالا

نماد	متغیرها
E_{it}	سود جاری
E_{it+1}	سود آتی
CF_{it}	اجزای نقدی سود
$Accrual_{it}$	اجزای تعهدی سود
Div_{it}	سود سهام تقسیمی
R_{it}	بازده سالانه هر سهم
RR_{it}	بازده مورد انتظار
EV_{it}	قابلیت پیش بینی سود
$Size_{it}$	اندازه شرکت
Lev_{it}	اهرم مالی
Age_{it}	عمر شرکت

برای اندازه گیری جریان نقدی سود جاری دوره t از میزان وجه نقد ورودی به شرکت از طریق فعالیت های عملیاتی به مانند بال و شیکومار (۲۰۰۵)؛ بوشی (۲۰۰۸) و بندی (۲۰۱۲) استفاده خواهد شد.

$Accrual =$ ارقام تعهدی سود جاری

ارقام تعهدی، ارقام غیر نقدی استفاده شده در محاسبه سود خالص یک شرکت می باشند. برای محاسبه ارقام تعهدی از مدل تعدیل شده جونز (۱۹۹۱) استفاده خواهد شد:

$$Accrual_t = (\Delta CA_t - \Delta Casht - \Delta CL_t + \Delta STD_t - Depn_t)$$

$\Delta CA_t =$ تغییر در دارایی های جاری

$Casht =$ تغییر در وجه نقد

$CL_t =$ تغییر در بدهی های جاری

$STD_t =$ تغییر در حصة جاری تسهیلات دریافتی

$Depn_t =$ هزینه استهلاک

رویکرد علامت دهی سود تقسیمی:

این رویکرد این چنین بحث می کند که مدیران از سود تقسیمی به عنوان نشانی برای سهامداران در مورد دیدگاه آتی شرکت استفاده می کنند. بنابراین سود تقسیمی دارای محتوای اطلاعاتی برای سرمایه گذاران می باشد. سرمایه گذاران به اعلام پرداخت سود تقسیمی

عکس‌العمل نشان خواهد داد. سرمایه‌گذاران به صورت مثبت به تغییرات مثبت سود شرکت عکس‌العمل نشان می‌دهند، زیرا بر این اعتقادند که شرکت دارای آینده خوبی می‌باشد. بنابراین شواهد تجربی نتایج مرکبی را نشان می‌دهد به گونه‌ای که محققانی هستند که شواهدی فراهم می‌آورند مبنی بر اینکه سود تقسیمی دارای محتوای اطلاعاتی برای سرمایه‌گذاران می‌باشد و بازار به صورت معنادار به سود تقسیمی عکس‌العمل نشان می‌دهد مانند: پتی^{۱۱} (۱۹۷۲، ۱۹۷۶)؛ لاب^{۱۲} (۱۹۷۶)؛ میچلی و همکاران^{۱۳} (۱۹۹۵)؛ کوچ و سان، (۲۰۰۴). و در سویی دیگر تحقیقاتی وجود دارد که نشان می‌دهد چنین عکس‌العملی برای این اعلام سود وجود ندارد. مانند گوندس^{۱۴} (۱۹۷۳)، واتس و پنمن (۱۹۸۳)؛ امیدو و لی^{۱۵} (۲۰۰۶).

رویکرد علامت دهی سود بر این فرض است که مدیریت نسبت به تغییرات سیاست تقسیم سود بی‌میل می‌باشد و استفاده از تقسیم سود برای علامت دهی پرهزینه می‌باشد. در سوی دیگر تأثیرات اطمینان بخش در تئوری آینده‌نگری با این فرض می‌باشد که مدیریت سود ترجیح می‌دهد در حالی که تأثیرات انعکاسی تئوری آینده‌نگری بر این مبناست که مدیریت ریسک پایین را نسبت به احتمال کسب سود نامطمئن را ترجیح می‌دهد. بنابراین انتظار می‌رود که تغییرات سود تقسیمی به وسیله تغییرات سود آتی به عنوان انعکاسی از دید آتی شرکت دنبال شود.

بنابراین نحوه محاسبه متغیرهای و مدل ارائه شده برای فرضیه سوم به شرح ذیل می‌باشد:

$$H3) \text{Earning}_{t+1} = \alpha_0 + \alpha_1 \text{Div}_t + \varepsilon_{t+1}$$

Div = سود سهام تقسیمی

رویکرد جریان تعهدی-وجه نقد و علامت دهی سود سهام:

تئوری آینده‌نگری فرض می‌کند که شرکت‌هایی با زیان که می‌تواند در دوره جاری اندازه‌گیری شود برای انتقال مقداری از سود جاری به سود دوره آتی مورد استفاده قرار می‌گیرد. مدیران از مسیر خود برای مدیریت سود استفاده می‌کنند. بنابراین سود جاری پایدار می‌شود. بنابراین این امر به شرکت‌ها آسیب خواهد رساند در صورتی که سرمایه‌گذاران مسیر خود را کشف کنند. سرمایه‌گذاران به صورت منفی عکس‌العمل نشان داده و قیمت سهام نیز کاهش خواهد یافت. بنابراین انتظار می‌رود که تغییرات عناصر سود جاری نشان دهنده تغییرات بیشتری در مورد سود آتی نسبت به تغییرات در سود سهام تقسیمی جاری باشد. کوچ و سان (۲۰۰۴) به این نتیجه دست یافتند که تغییرات سود تقسیمی که به دنبال تغییرات در سود با علامت یکسان ایجاد می‌شود، دارای ارتباط مثبت با عکس‌العمل بازار در مورد اعلام تغییرات سود سهام تقسیمی می‌باشد. باسو^{۱۶} (۱۹۹۷) به این نتیجه رسید که تغییرات منفی در سود دارای پایداری کمتری نسبت به تغییرات مثبت سود می‌باشد. این علامت به وسیله بازار ایجاد می‌شود که منجر به افزایش قیمت سهام و همچنین افزایش بازده می‌شود. اطلاعات سود دارایی خط زمانی خواهند بود در صورتی که افزایش بازده همراه با افزایش سود حسابداری باشد.

بازده مورد انتظار

بازده مورد انتظار فرآیندی است که در آن ارزش بازاری بالقوه دارایی یا بدهی برآورد می‌شود. ارزشیابی می‌تواند بر روی انواع مختلف دارایی (مانند سهام، اختیارهای مالی ...) و بدهی (اوراق قرضه منتشر شده از طرف شرکتها) انجام گیرد. ارزشیابی در حوزه‌های مختلف تحلیل سرمایه‌گذاری‌ها، بودجه‌بندی سرمایه‌ای، ادغام و تملک و ..... دارای کاربرد می‌باشد. از آنجایی که نرخ بازده به علت ریسک سرمایه‌گذاری می‌تواند چندین مقدار ممکن را اختیار کند، محاسبه بازده مورد انتظار به صورت معیاری از تمایل به مرکز متداول است که نرخ بازده مورد انتظار به صورت زیر محاسبه می‌گردد:

$$E_{(r)_{i,t}} = r_f + \beta_i (r_m - r_f)$$

که:

-
- 11 Pettit, R. R.
  - 12 Laub, P. M.
  - 13 Michaely, R and et al
  - 14 Gonedes, N. J.
  - 15 Amihud, Y., & Li, K.
  - 16 Basu, S.

$E_{(r)_i,t}$: بازده مورد انتظار سهم i در زمان t است.

r_f : بازده بدون ریسک است.

β_i : ریسک سیستماتیک سهم i است.

r_m : بازدهی بازار

r_f : صرف ریسک است.

متغیرهای کنترل:

(۱) اهرم مالی^{۱۷}:

نسبت کل بدهی ها به کل دارایی ها؛ چن و همکاران (۲۰۰۷) بیان می کنند پیش بینی سود شرکت هایی که دارایی سطح بالایی از بدهی هستند، نسبت به سایر شرکت ها مشکل تر است. تغییر پذیری سود و اهرم به عنوان معیارهای اندازه گیری ریسک شرکت در تحقیقات قبلی مورد توجه قرار گرفته اند.

(۲) اندازه شرکت^{۱۸}:

عبارت است از لگاریتم طبیعی کل دارایی های شرکت؛ شواهد موجود در ادبیات تحقیق حاکی از آن است که کیفیت سود شرکت ها بزرگ نسبت به شرکت های کوچک آسانتر است. فیرز و اسمیت (۱۹۹۲) و براون و همکاران (۲۰۰۰) نشان دادند که شرکت های بزرگ بر بازار کنترل بیشتری دارند و این باعث می شود سود آنها دارای کیفیت بیشتر و نسان کمتری باشد. از سوی دیگر شرکت های کوچکتر دارای سود با ثبات و در نتیجه مدیریت فرصت کمتری برای پیش بینی دقیقتر سود و کیفیت سود در اختیار دارد.

(۳) عمر شرکت^{۱۹}:

عبارت است از لگاریتم طبیعی سال های عمر شرکت از ابتدای سال؛ مطالعات نشان داده اند که هر چه قدر عمر شرکت طولانی تر باشد، کیفیت سود بیشتر است. علت این موضوع آن است که کیفیت سود و پیش بینی آن برای شرکت های تازه تاسیس در مقایسه با شرکت های دارای عمر بیشتر خیلی مشکل تر است. جلیک و همکاران (۱۹۹۸) نشان دادند که کیفیت سود شرکت هایی که دارایی پیشینه تاریخی عملیاتی نیستند، احتمالاً پایین است، زیرا وجود داده های تاریخی یکی از عناصر خیلی مهم در فرآیند اندازه گیری کیفیت سود قلمداد می شود.

روش انجام پژوهش و روش گردآوری داده ها

این پژوهش کاربردی است. طرح پژوهش آن از نوع نیمه تجربی و با استفاده از رویکرد پس رویدادی (از طریق اطلاعات گذشته) است. از روش پس رویدادی زمانی استفاده می شود که پژوهش گر پس از وقوع رویدادها به بررسی موضوع می پردازد، افزون بر این، امکان دست-کاری متغیرهای مستقل وجود ندارد (نمازی، ۱۳۷۹، ۳۵).

گردآوری داده های مورد نیاز پژوهش، یکی از مراحل اساسی آن است و به لحاظ اهمیت آن، باید به طور دقیق تعریف و مشخص شود. مرحله گردآوری داده ها، آغاز فرایندی است که طی آن پژوهش گر یافته های میدانی و کتابخانه ای را گردآوری می کند و سپس به خلاصه سازی یافته ها از طریق طبقه بندی و سپس تجزیه و تحلیل آن ها می پردازد و فرضیه های تدوین شده خود را مورد ارزیابی قرار می دهد و در نهایت نتیجه گیری می کند و پاسخ مسئله پژوهش را به اتکای آن ها می یابد. به عبارت دیگر، پژوهش گر به اتکای داده های گردآوری شده حقیقت را آن طور که هست کشف می کند. بنابراین، اعتبار داده ها اهمیت بسیاری دارد، زیرا داده های غیر معتبر مانع از کشف حقیقت می گردد و مسئله و مجهول مورد نظر پژوهش گر به درستی معلوم نمی شود و یا تصویری انحرافی و ناصحیح از آن ارائه خواهد شد. برای حفظ اعتبار داده های گردآوری شده، پژوهش گر باید داده های صحیح را با دقت تمام گردآوری کند (حافظ نیا، ۱۳۸۵، ۱۶۲). در این پژوهش برای جمع آوری داده ها و اطلاعات، از روش کتابخانه ای استفاده می شود. در بخش کتابخانه ای، مبانی نظری پژوهش از کتب و مجلات تخصصی فارسی و لاتین گردآوری می شود و داده های پژوهش از طریق جمع آوری داده های شرکت های نمونه با مراجعه به

¹⁷ LEV

¹⁸ Size

¹⁹ AGE

صورت‌های مالی، یادداشت‌های توضیحی، گزارش‌های هفتگی و ماهنامه بورس اوراق بهادار و با استفاده از نرم افزارهای ره‌آورد نوین و تدبیر پرداز انجام می‌شود.

آمار توصیفی

در تحلیل توصیفی^{۲۰}، پژوهشگر با استفاده از جداول و شاخص‌های آمار توصیفی نظیر شاخص‌های مرکزی^{۲۱} و پراکندگی^{۲۲} به توصیف داده‌های جمع‌آوری شده تحقیق می‌پردازد. این امر به شفافیت و توضیح داده‌های تحقیق کمک بسیاری می‌کند. نتایج حاصل از تحلیل توصیفی داده‌ها در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول ۲- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	نماد	تعداد	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار
سود جاری	E_{it}	۵۱۵	۹۸/۳۴	۹۱/۴۳	۲۳۴	۰	۵۴/۴۵
سود آتی	E_{it+1}	۵۱۵	۱۰۱/۱۵	۹۵	۲۵۶	۴	۶۴/۳۴
اجزای نقدی سود	CF_{it}	۵۱۵	۰/۹۳	۰/۱۶	۳۱/۴۳	۰/۰۰۱	۲/۳۶
اجزای تعهدی سود	$Accrual_{it}$	۵۱۵	۰/۹۱	۰/۳۸	۴۳/۶۳	۰/۰۳	۲/۳۴
سود سهام تقسیمی	Div_{it}	۵۱۵	۰/۱۱	۰/۰۷	۱/۲۶	۰	۰/۱۳
بازده سالانه هر سهم	R_{it}	۵۱۵	۰/۱	۰/۰۴	۵/۰۴	-۱/۴۵	۰/۶۲
بازده مورد انتظار	RR_{it}	۵۱۵	۰/۴۸	۰/۴۲	۸/۵۲	-۱/۰۵	۰/۲۹۴
قابلیت پیش بینی سود	EV_{it}	۵۱۵	۰/۰۸۴	۰/۰۷۱	۰/۶۷۶	۰/۰۰۲	۰/۰۶۲
اندازه شرکت	$Size_{it}$	۵۱۵	۱۲/۴۲	۱۱/۳۱	۱۸/۱۹	۸/۷۶	۳/۱۴۷
اهرم مالی	Lev_{it}	۵۱۵	۰/۴۶	۰/۳۹	۰/۸۴	۰/۰۱	۰/۷۶
عمر شرکت	Age_{it}	۵۱۵	۰/۲۷	۰/۲۲	۰/۶۴	۰/۱۸	۰/۴۶

فرضیه اصلی: بین قابلیت پایداری سود و مربوط بودن اطلاعات حسابداری رابطه معناداری وجود دارد.

مدل رگرسیونی ترکیبی اثرات ثابت تأثیر اجزای نقدی سود بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری مثبت (۰/۰۸۷) و با توجه به احتمال آماره t (۰/۰۲۹) معنی‌دار می‌باشد. این موضوع نشان می‌دهد که اجزای نقدی سود تأثیر مثبت و معنی‌داری بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری دارد. مدل رگرسیونی ترکیبی اثرات ثابت تأثیر اجزای تعهدی سود بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری، مثبت (۰/۱۳۷) و با توجه به احتمال آماره t (۰/۰۹۷) معنی‌دار نمی‌باشد. این موضوع نشان می‌دهد که اجزای تعهدی سود تأثیر معنی‌داری بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری ندارد. مدل رگرسیونی ترکیبی اثرات ثابت تأثیر سود تقسیمی بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری مثبت (۰/۰۷۵) و با توجه به احتمال آماره t (۰/۰۳۲) معنی‌دار می‌باشد. این موضوع نشان می‌دهد که سود تقسیمی تأثیر مثبت و معنی‌داری بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری دارد. با توجه به تأثیر مثبت و معنی‌داری بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری دارد. در ارتباط با متغیرهای کنترلی، تأثیر اندازه شرکت و عمر شرکت تأثیر مثبت و معنی‌داری بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری دارد و در مقابل تأثیر اهرم مالی بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری منفی و معنی‌دار است. نتایج مربوط به آماره F (۰/۰۰۰۱) نیز نشان می‌دهد که مدل در حالت کلی معنی‌دار می‌باشد. با توجه به آماره دوربین-واتسون (۲/۱۱) فاقد مشکل خودهمبستگی است. ضریب تعیین میزان ضریب تعیین بیانگر درصدی از تغییرات متغیر وابسته است که توسط متغیرهای مستقل الگو توضیح داده می‌شود. در این الگو ضریب تعیین تقریباً برابر با ۰/۷۱ است، بدین معنا که، متغیر مستقل ۰/۷۱ از تغییرات متغیر وابسته (مربوط بودن اطلاعات حسابداری) را توضیح می‌دهد. علاوه بر آن، نتایج مربوط به ضریب

20 Descriptive Analysis
21 Central Tendency
22 Measures of Variation

تعیین تعدیل شده نشان می‌دهد که در کل دوره پژوهش ۰/۶۷ از تغییرات مربوط بودن اطلاعات حسابداری تأثیر متغیرهای مستقل و کنترلی پژوهش می‌باشد. با توجه به معنی‌دار بودن تأثیر پایداری سود بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری، فرضیه اصلی مورد تأیید واقع می‌شود.

جدول ۳- مدل رگرسیون ترکیبی اثرات ثابت پایداری سود بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری

متغیرها	ضرایب رگرسیونی	مقدار آماره t	احتمال آماره t
مقدار ثابت	۰/۳۸۱	۱/۱۷	۰/۱۹۵
اجزای نقد سود	۰/۰۸۷	۲/۸۹	۰/۰۲۹
اجزای تعهدی سود	۰/۱۳۷	۱/۷۹	۰/۰۹۷
سود تقسیمی	۰/۰۸۹	۲/۸۱	۰/۰۳۲
اندازه شرکت	۰/۰۳۸	۳/۲۹	۰/۰۰۹
اهرم مالی	-۰/۰۷۹	-۲/۸۲	۰/۰۳۱
عمر شرکت	۰/۰۷۴	۲/۸۷	۰/۰۱۸
ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	احتمال آماره F	آماره دوربین واتسون
۰/۷۱	۰/۶۷	۰/۰۰۰۱	۲/۱۱

فرضیه فرعی اول: بین قابلیت پیش بینی سود و مربوط بودن اطلاعات حسابداری رابطه معناداری وجود دارد.

مدل رگرسیون تلفیقی اثرات ثابت تأثیر قابلیت پیش بینی سود بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری (۰/۰۷۳) و با توجه به احتمال آماره t (۰/۰۱۸) معنی‌دار می‌باشد. این موضوع نشان می‌دهد که قابلیت پیش بینی سود بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد. در ارتباط با متغیرهای کنترلی، تأثیر اندازه شرکت و عمر شرکت تأثیر مثبت و معنی‌داری بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری دارد و در مقابل تأثیر اهرم مالی بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری منفی و معنی‌دار است. نتایج مربوط به آماره F (۰/۰۰۳) نیز نشان می‌دهد که مدل در حالت کلی معنی‌دار می‌باشد. برای بررسی نبود خود همبستگی از آماره دوربین واتسون استفاده می‌شود، در صورتی که میزان آن بین ۱/۵ و ۲/۵ باشد، هم خطی بین متغیرها وجود ندارد و با توجه به آماره دوربین-واتسون (۲/۰۲) فاقد مشکل خودهمبستگی است. ضریب تعیین میزان ضریب تعیین بیانگر درصدی از تغییرات متغیر وابسته است که توسط متغیرهای مستقل الگو توضیح داده می‌شود. در این الگو ضریب تعیین تقریباً برابر با ۰/۶۸ است، بدین معنا که، متغیر مستقل ۰/۶۸ از تغییرات متغیر وابسته (مربوط بودن اطلاعات حسابداری) را توضیح می‌دهد. علاوه بر آن، نتایج مربوط به ضریب تعیین تعدیل شده نشان می‌دهد که در کل دوره پژوهش ۰/۶۵ از تغییرات مربوط بودن اطلاعات حسابداری تحت تأثیر متغیرهای مستقل و کنترلی پژوهش می‌باشد. با توجه به معنی‌دار تأثیر قابلیت پیش بینی سود بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری، فرضیه فرعی اول مورد تأیید واقع می‌شود.

جدول ۴- مدل رگرسیون تلفیقی اثرات ثابت تأثیر قابلیت پیش بینی سود بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری

متغیرها	ضرایب رگرسیونی	مقدار آماره t	احتمال آماره t
مقدار ثابت	۰/۰۸۲	۲/۰۲	۰/۰۵۴۹
قابلیت پیش بینی سود	۰/۰۷۳	۳/۱۲	۰/۰۱۸
اندازه شرکت	۰/۰۴۶	۳/۱۷	۰/۰۱۱
اهرم مالی	-۰/۰۸۴	-۲/۷۴	۰/۰۳۹
عمر شرکت	۰/۰۸۶	۲/۸۴	۰/۰۲۳
ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	احتمال آماره F	آماره دوربین واتسون
۰/۶۸	۰/۶۵	۰/۰۰۰۳	۲/۰۲

فرضیه فرعی دوم: بین بازده مورد انتظار و اجزای آن و مربوط بودن اطلاعات حسابداری رابطه معناداری وجود دارد

مدل رگرسیونی ترکیبی اثرات تصادفی تاثیر بازده مورد انتظار بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری مثبت (۰/۰۶۴) و با توجه به احتمال آماره t (۰/۰۱۲) معنی دار می باشد. این موضوع نشان می دهد که بازده مورد انتظار تاثیر مثبت و معنی داری بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری دارد. در ارتباط با متغیرهای کنترلی، تاثیر اندازه شرکت و عمر شرکت تاثیر مثبت و معنی داری بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری دارد و در مقابل تاثیر اهرم مالی بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری منفی و معنی دار است. نتایج مربوط به آماره F (۰/۰۰۰۵) نیز نشان می دهد که مدل در حالت کلی معنی دار می باشد. برای بررسی نبود خود همبستگی از آماره دوربین-واتسون (۱/۹۷) فاقد مشکل صورتی که میزان آن بین ۱/۵ و ۲/۵ باشد، هم خطی بین متغیرها وجود ندارد و با توجه به آماره دوربین-واتسون (۱/۹۷) فاقد مشکل خودهمبستگی است. ضریب تعیین میزان ضریب تعیین بیانگر درصدی از تغییرات متغیر وابسته است که توسط متغیرهای مستقل الگو توضیح داده می شود. در این الگو ضریب تعیین تقریباً برابر با ۰/۷۴ است، بدین معنا که، متغیر مستقل ۰/۷۴٪ از تغییرات متغیر وابسته (مربوط بودن اطلاعات حسابداری) را توضیح می دهد. علاوه بر آن، نتایج مربوط به ضریب تعیین تعدیل شده نشان می دهد که در کل دوره پژوهش ۰/۶۹ از تغییرات مربوط بودن اطلاعات حسابداری تحت تاثیر متغیرهای مستقل و کنترلی پژوهش می باشد. با توجه به معنی دار بودن تاثیر بازده مورد انتظار بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری، فرضیه فرعی دوم مورد تایید واقع می شود.

جدول ۵- مدل رگرسیون ترکیبی اثرات تصادفی تاثیر بازده مورد انتظار بر مربوط بودن اطلاعات حسابداری

متغیرها	ضرایب رگرسیونی	مقدار آماره t	احتمال آماره t
مقدار ثابت	۰/۶۸۷	۱/۴۷	۰/۱۲۶
بازده مورد انتظار	۰/۰۶۴	۳/۲۱	۰/۰۱۲
اندازه شرکت	۰/۰۷۸	۲/۵۹	۰/۰۳۱
اهرم مالی	-۰/۰۷۱	-۲/۸۷	۰/۰۲۷
عمر شرکت	۰/۰۲۸	۲/۹۷	۰/۰۲۵
ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	احتمال آماره F	آماره دوربین واتسون
۰/۷۴	۰/۶۹	۰/۰۰۰۵	۱/۹۷

نتیجه گیری

در این پژوهش نتیجه گرفتیم که بین قابلیت پایداری سود، قابلیت پیش بینی سود و بازده مورد انتظار و اجزای آن و مربوط بودن اطلاعات حسابداری رابطه معناداری وجود دارد. همچنین بر اساس رویکرد تعهدی در صورت تحقق درآمدها و وقوع هزینه‌ها می توان سود را گزارش کرد. از آنجا که در مبنای تعهدی لزوماً شناسایی درآمدها و هزینه‌ها همراه با دریافت و پرداخت وجه نقد نبوده، و در محاسبه سود نیز از پیش بینی‌ها و برآوردها استفاده می شود، از این رو این پرسش مطرح می شود که تا چه میزان می توان به این رقم در هنگام اخذ تصمیم اطمینان کرد. پاسخ به این پرسش از آن جهت اهمیت پیدا می کند که اخذ تصمیم نادرست به سبب اطلاعات ناکافی و ناصحیح موجب می شود که تسهیم منابع به صورت ناعادلانه انجام شود.

در نهایت نتایج این پژوهش ذکر این نکته لازم هست که باتوجه به اینکه سرمایه گذاران ارکان اصلی بازارها و نهادهای مالی به شماره می روند و همواره در پی اطلاعاتی هستند که با استفاده از آنها تصمیم های مناسبی اتخاذ کنند لازمه تصمیم گیری مناسب، دسترسی به اطلاعاتی مربوط و قابل اتکا است. شرکت ها با کیفیت سود پایین در دوره های پس از گزارشگری سود، دچار افت بازدهی می شوند؛ زیرا سرمایه گذاران به مسئله کیفیت سود پایین شرکت ها پی می برند و قیمت سهام را متناسب با آن تعدیل می کنند. همچنین باتوجه به اینکه پایداری سود یکی از شاخص های مهم سود است و از دید سرمایه گذاران، سودی که پایداری بیشتری دارد، سود با کیفیت تعریف می شود؛ زیرا در مدل های ارزشیابی و پیش بینی، از سود پایداریتر بهتر می توان بهره برد.

پیشنهادهای حاصل از نتایج فرضیات پژوهش

- یافته‌های این تحقیق می‌تواند تهیه کنندگان اطلاعات حسابداری را به ارائه ی اطلاعات با کیفیت تر جهت پاسخگویی مناسب به نیازهای جامعه ی خود از یک سو و تشویق استفاده کنندگان اطلاعات حسابداری به توجه و تامل در مورد اهمیت اطلاعات حسابداری از دیگر سو ترغیب نماید.
- استانداردها گذاران می‌توانند از نتایج این تحقیق در ارزیابی‌هایشان در جهت تدوین استانداردهای حسابداری آتی استفاده کنند؛ به این جهت که، با توجه به نتایج این تحقیق، مبنی بر نقش کیفیت اطلاعات حسابداری در کاهش مسائلی چون عدم تقارن اطلاعات و تضادهای نمایندگی و در نتیجه کاهش سرمایه گذاری بیش از حد، تلاش‌هایی را در جهت ارائه ی رهنمودها و نیز توصیه‌های در جهت کاربرد بهتر و دقیق تر استانداردهای منتشر شده انجام دهند و از این طریق، به تهیه کنندگان اطلاعات حسابداری در تهیه هر چه بهتر و با کیفیت تر اطلاعات کمک نمایند.
- نتایج این تحقیق موجب افزایش آگاهی سرمایه گذاران و سایر استفاده کنندگان از اطلاعات حسابداری با کیفیت می‌شود و به آنها پیشنهاد می‌شود که با استفاده از این اطلاعات، از اتلاف منابع کمیاب اقتصادی جلوگیری به عمل آورند. هم چنین به سرمایه گذاران پیشنهاد می‌شود که در انتخاب پروژه‌های سرمایه گذاری و به ویژه، نوع و میزان سرمایه گذاری، اطلاعات حسابداری استفاده کنند.
- علاوه بر این به مدیران و مسئولان سازمان بورس و اوراق بهادار تهران پیشنهاد می‌شود تا در راستای قابلیت پایداری سود و مربوط بودن اطلاعات حسابداری و بهبود کارایی سرمایه گذاری راهکارهایی علمی اتخاذ نماید و نظارت بیش تری بر کیفیت گزارش‌های مالی داشته باشند؛ هم چنین جهت کاهش تضاد منافع، موسسات را به دقت در امر گزارشگری حسابرسی و اعتباردهی به گزارش‌های مالی ملزم نمایند.

پیشنهادات کاربردی

- شرکت‌هایی که اقلام تعهدی اختیاری بیشتری گزارش می‌کنند بازده سهام کمتری دارند. از این رو به سرمایه گذاران توصیه می‌شود کیفیت اقلام تعهدی را مورد بررسی قرار داده و در مدل‌های تصمیم گیری خود لحاظ کنند.
- نتایج پژوهش، نشان داد که بین قابلیت پایداری سود، قابلیت پیش بینی سود، بازده مورد انتظار و اجزای آن و مربوط بودن اطلاعات حسابداری رابطه معناداری وجود دارد؛ بنابراین به سرمایه گذاران، اعتباردهندگان، مدیران و سایر استفاده کنندگان پیشنهاد می‌گردد که مربوط بودن اطلاعات حسابداری را مدنظر قرار دهند.
- تأمین مالی از بانک‌ها منجر به بهبود رابطه قابلیت پایداری سود، قابلیت پیش بینی سود، بازده مورد انتظار و اجزای آن و مربوط بودن اطلاعات حسابداری می‌شود؛ بنابراین پیشنهاد می‌گردد مدیران بخشی از منابع مالی مورد نیاز برای پروژه‌های سرمایه گذاری خود را از طریق سیستم بانکی تأمین نمایند.
- اهداف مالیاتی، منجر به کاهش رابطه قابلیت پایداری سود، قابلیت پیش بینی سود، بازده مورد انتظار و اجزای آن و مربوط بودن اطلاعات حسابداری می‌شود؛ بنابراین به قانون گذاران پیشنهاد می‌گردد در راستای تسهیل سرمایه گذاری و افزایش قابلیت پایداری سود، قابلیت پیش بینی سود، بازده مورد انتظار و اجزای آن و بهبود مربوط بودن اطلاعات حسابداری قوانین مالیاتی تسهیل نمایند.

پیشنهاد در مورد تحقیقات آینده

- این پژوهش به تفکیک برای صنایع مختلف موجود در بورس اوراق بهادار تهران به منظور کنترل تاثیر صنعت انجام شود.
- به محققان آتی پیشنهاد می‌شود که تأثیر سایر متغیرهای حاکم بر محیط گزارشگری شرکت‌های سهامی، از قبیل کیفیت حسابرسی، تمرکز یا پراکندگی مالکیت و نوع مالکیت را بر پایداری سود شرکت‌ها بررسی نمایند. به دلیل عدم الزام شرکت‌ها به تهیه صورت‌های مالی تعدیل شده بر اساس سطح عمومی قیمت‌ها، در این تحقیق اطلاعات مالی بدون تعدیل آثار ناشی از تورم استفاده شده است که این موضوع می‌تواند نتایج حاصل را تحت تأثیر قرار داده باشد.
- بررسی تأثیر شرایط اقتصادی از قبیل تورم و نوسانات نرخ ارز بر روی روابط بین سود جاری و سود آتی و اجزای آن
- استفاده از روش‌ها و معیارهای دیگر برای بررسی اجزای تعهدی سود.

- به پژوهشگران توصیه می‌شود به منظور دستیابی به درک کامل‌تری از کیفیت سود (پایداری سود) به طور همزمان خطای اندازه‌گیری در جریان‌های نقدی و اقلام تعهدی را مدل‌سازی و مورد کاوش قرار دهند.

فهرست منابع الف) منابع داخلی

- آذر، عادل. مومنی، منصور. (۱۳۹۲). آمار و کاربرد آن در مدیریت جلد دوم (چاپ دهم). انتشارات سمت.
- اعتمادی، حسین و اکرم یارمحمدی. (۱۳۸۲). بررسی عوامل موثر بر گزارشگری میان دوره ای به موقع در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، شماره ۱۹، پیاپی ۳۸، صص. ۸۷-۹۹.
- اعتمادی، حسین؛ حسن‌آقایی، کامران و شعبان الهی. (۱۳۸۵). بررسی تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری. فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۳، شماره ۱، صص. ۳-۲۴.
- باباجانی، جعفر و مجید عظیمی یانچشمه. (۱۳۹۱). اثر قابلیت اتکای اقلام تعهدی بر بازده سهام. پژوهش‌های حسابداری مالی، دوره ۴، شماره ۲، صص. ۸۳-۱۰۰.
- بولو، قاسم، باباجانی، جعفر، ابراهیمی میمند، مهدی (۱۳۹۰). ملاحظه محتوای اطلاعاتی اجزای سود توسط مدیران و سرمایه‌گذاران در پیش‌بینی سود، پژوهش‌های حسابداری مالی، شماره ۱، صص ۴۷-۶۶.
- پورزند، محمد ابراهیم و هدایت الله منصور (۱۳۷۹). «نقش گزارشگری مالی در بازار سرمایه»، حسابداری، شماره ۱۳۸، صص ۳۳-۳۰.
- صیدی، حجت‌اله (۱۳۸۴). «ارزش گزارشگری در عصر اطلاعات»، حسابداری، شماره ۱۴۸، صص ۲۶-۲۸.
- خاکی، غلامرضا (۱۳۸۹). روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نامه نویسی (جلد دوم)، تهران: بازتاب.
- خدای‌پور، احمد و علی ترک‌زاده ماهانی. (۱۳۹۰). مالیات و محافظه‌کاری در گزارشگری مالی و مربوط بودن اطلاعات حسابداری. پژوهش‌های حسابداری مالی، شماره ۳، شماره پیاپی ۹، صص. ۱۲۷-۱۴۵.
- خواجوی، شکرالله و امین ناظمی (۱۳۸۴). بررسی ارتباط بین کیفیت سود و بازده سهام با تأکید بر نقش اقلام تعهدی در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۳۷، ۶۰-۴۰.
- دلاور، علی (۱۳۷۱). روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران
- ذوالنور، سیدحسین (۱۳۷۴). مقدمه‌ای بر روشهای اقتصادسنجی. چاپ اول، انتشارات دانشگاه شیراز، شیراز
- رحیمیان، نظام‌الدین و محبوبه جعفری (۱۳۸۵)، معیارها و ساختارهای کیفیت سود، حسابداری، ۱۷۴.
- ظریف‌فرد، احمد و امین ناظمی. (۱۳۸۳). بررسی نقش سود حسابداری و جریان‌های نقدی در سنجش عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۳۷.
- عباسی‌نژاد، حسین (۱۳۸۰). اقتصادسنجی (مبانی و روشها). چاپ اول، انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
- کردستانی، غلامرضا و محمد ایران‌شاهی. (۱۳۹۱). تأثیر محافظه‌کاری بر میزان مربوط بودن اطلاعات حسابداری به ارزش سهام. دانش حسابرسی، شماره ۴۶، صص. ۱۸-۲۳.
- کردستانی، غلامرضا، مجد، ضیال‌الدین (۱۳۸۶). بررسی رابطه بین ویژگی‌های کیفی سود و هزینه سهام عادی، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۸، ۸۵-۱۰۴.
- محمدزادگان، اکبر (۱۳۸۵). بررسی بین‌قابلیت اتکای اقلام تعهدی، پایداری سود و قیمت سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره).
- مجتهدزاده، ویدا و الهام‌چیت‌سازان (۱۳۸۴). «بررسی کفایت محتوای اطلاعاتی گزارشهای مالی میان دوره ای تهیه شده بر مبنای استاندارد حسابداری شماره ۲۲ در جهت تأثیر بر تصمیم‌گیرهای استفاده‌کنندگان»، دانش و پژوهش حسابداری: فصلنامه انجمن حسابداری ایران، شماره ۲، صص ۲۹-۲۰.
- مکرمی، یدالله (۱۳۷۴). «هدف از صورتهای مالی ویژگیهای کیفی اطلاعات مالی: بیانیه پیشنهادی هیئت استانداردهای حسابداری انگلستان»، حسابداری، دوره دهم، شماره ۱۱۰، صص ۱۳-۶.

ب) منابع خارجی

- Ahsan Habib, (2006). "Disaggregated earnings and prediction of future profitability: evidence from industrial groups in Japan". *Review of Accounting and Finance* Vol. 5 No. 4. 355-369.
- Amihud, Y., & Li, K. (2006). The declining information content of dividend announcements and the effects of institutional holdings. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 41(03), 637-660. <http://dx.doi.org/10.1017/S0022109000002568>.
- Anctil, R. M., & Chamberlain, S. (2005). Determinants of the Time Series of Earnings and Implications for Earnings Quality. *Contemporary Accounting Research*, 22(3), 483-517. <http://dx.doi.org/10.1506/6D5C-H0VY-FDWL-1URF>.
- Ball, Ray, and L. Shivakumar (2005) "Earnings quality in U.K. private firms: Comparative loss recognition timeliness". *Journal of Accounting and Economics* 39 (1): 83-128.
- Bandi, (2012), Finance Perspective versus Accounting Perspective: The Case of Earnings Persistence in Indonesia, *International Journal of Economics and Finance*; Vol. 4, No. 9.
- Beaver, W. H. (2002). Perspectives on recent capital market research. *Accounting Review*, 77(2), 453-474. <http://dx.doi.org/10.2308/accr.2002.77.2.453>
- Chambers, D. (2005). "Earnings persistence and the accrual anomaly", Working Paper, March, PP. 1-38, ssrn.com.
- Cheng, E. and Courtenay, S. (2006). Board composition, regulatory regime and voluntary disclosure. *International Journal of Accounting*, Vol. 41, pp. 262-89.
- Chin, C.L., Klein man, G., Lee, P. and Lin, M.F. (2006). Corporate ownership structure and accuracy and bias of mandatory earnings forecast: evidence from Taiwan. *Journal of International Accounting Research*, Vol. 5 No. 2, pp. 41-62.
- Dechow, P. and S. Ross (2005). "The persistence of earnings and cash flows and the role of special items, implications for the accrual anomaly", Working Paper, PP. 1-61, ssrn.com.
- Desai, H., Rajgopal, S., & Venkatachalam, M. (2004). "Value glamour and accruals mispricing: One anomaly or two?", *The Accounting Review*, 79, 355-386.
- Deshmukh, S (2003). Dividend Initiations and Asymmetric informations: a hazard model, the financial review, vol 3. 351-368.
- Dopuch, N., Mashruwala, R., Seethamraju, C., and Zach, T, (2005). "Accrual determinates, sales changes and their impact on empirical accrual models". Working Paper, Washington University.
- Elgers, P., Lo, M., Pfeiffer, R. (2003). "Analysts' vs. investors' weightings of accruals in forecasting annual earnings". *Journal of Accounting and Public Policy* 22, 255-280
- Francis, R, (2008). "Market valuation of accrual components". *Review of Accounting and Finance*, Vol. 7 No. 2. 150-166
- Francis, J., LaFond, R. and Olsson, P.M. (2004), "Cost of Equity and Earnings Attributes", *Accounting Review*, Vol. 79 (4), pp. 967-1010.
- Hartono, J. (2004). How, Why, and When Investors Revise Their Beliefs to Company Information. Yogyakarta: Penerbit Andi.
- Hashim, Hafiza Aishah and S. Susela Devi (2006). "Corporate governance, ownership structure and earnings quality: Malaysian evidence", Universiti Malaya, Faculty of Management and Economics.
- Katz .Sharon P. (2008) "Earnings Quality and Ownership Structure: The Role of Private Equity Sponsors" *Journal of Harvard Business School*, Boston, MA 02163.

Koch, A. S., & Sun, A. X. (2004). Dividend changes and the persistence of past earnings changes. *Journal of Finance*, 59(5), 2093-2116. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1540-6261.2004.00693.x>.

Koonce, L., & Mercer, M. (2005). Using psychology theories in archival financial accounting research. *Journal of Accounting Literature*, 24, 175-214.

Kim, J., R. Chung, and M. Firth (2003) "Auditor Conservatism, Asymmetric Monitoring and Earnings Management", *Contemporary Accounting Research*, Vol. 20, No. 2, pp. 323- 359.

Lev, B and D. Nissim (2004). "The persistence of the accruals anomaly", Working Paper, PP.1-37, ssrn.com.

Matsumoto, D. A. (2002). Management's incentives to avoid negative earnings surprises. *Accounting Review*, 77(3), 483-514. <http://dx.doi.org/10.2308/accr.2002.77.3.483>.

Penman, S. Zhang, X. (2002). "accounting conservatism, the quality earnings, and stock returns", *the accounting review*, Vol. 77, No. 2, pp. 237-264.

Richardson, S. (2003). "Earning quality and short sellers" *Accounting Horizons. Supplement*, pp. 49 – 61.

Scott, A., R. Sloan, M. Soliman and I. Tuna (2005). "Accrual reliability, earnings persistence and stock returns", *Journal of Accounting Research*, 39, PP. 437-485.

Scott, W. R. (2009). *Financial accounting theory* (5 ed.). New Jersey: Prentice-Hall International, Inc.

Skinner, J. D. (2003). What do dividend tell us about Earning Quality?, Working paper, University of Chicago, online, www.yahoo.com.

Strong, N. C.; Athanasakou, V. E and Walker, M. (2007). "Classificatory income smoothing: The impact of a change in regime of reporting financial performance", *Journal of Accounting and Public Policy* 26, pp: 387-435.

Sutopo, B. (2005). Persistensi Laba dan Pengumuman Perubahan Dividen Sebagai Suatu Sinyal. *Jurnal Akuntansi & Bisnis*, 5(2), 187-198.

Velury, U. and D. S. Jenkins (2006). "Institutional Ownership and The Quality of Earnings", *Journal of Business Research*, 59:1043-1051.

Watts, R., (2003), "Conservatism in Accounting" Part I: Explanations and Implications, *Accounting Horizons*, Vol. 17, pp. 207-221.

Xu, R. Z. Lacina, M. J. (2009). "Explaining the accrual anomaly by market expectations of future returns and earnings". *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting*, 25, 190-199.

Xu, W., (2010). "Do management earnings forecasts incorporate information in accruals?", *Journal of Accounting and Economics* 49. 227-24.

Zhang, X. F., (2005). What causes the accrual anomaly earnings persistence or business growth? PhD. Thesis. University of Chicago.